

УДК 316.663

Анцибор Анатолій Іванович

Кандидат психологічних наук, доцент,

Кафедра психолого-педагогічної освіти та соціальних наук

КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти», м.Вінниця, Україна

Antsibor Anatoly Ivanovitch

Ph.D., Associate professor

Department of Psycho-Pedagogical Education and Social Sciences

Vinnitsa Academy of Continuing Education, Vinnitsa, Ukraine

ulis33@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0592-6297>

Хамська Неліна Болеславівна

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Khamska Nelina Boleslavivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Pedagogic and Professional Education of Vinnitsia Mykhaylo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Vinnitsia, Ukraine).

Chamska Nelina Boleslawiwna, kandydat nauk pedagogicznych, adiunkt w Katedrze Pedagogiki i kształcenia zawodowego Winnickiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Michała Kociubińskiego.

E-mail: nelina88@ukr.net

ORCID 0000-0001-5567-9266

**СТВОРЕННЯ ТИПОЛОГІЇ АУТСАЙДЕРСТВА ЯК РУХ ДО ПІЗНАННЯ
ОНТИЧНОЇ СУТІ ФЕНОМЕНУ**

**CREATING A TYPOLOGY OF OUTSIDER AS A MOVEMENT TO
KNOW THE ONTIC ESSENCE OF THE PHENOMENON**

Проблематика типології аутсайдерства відома ще з часів Давньої Греції[1]. Створюючи типологізацію аутсайдерів, приходимо до висновку, що її можна викласти в таких положеннях: всі аутсайдери здатні виявляти різну, хоча й недостатню активність, яка в своїх помірних показниках може обернутися повною пасивністю, отже континуальний ряд «активність – пасивність» може бути покладений в основу цієї типології. [7 с. 247]. Проблематика, пов'язана з цим напрямком, є доволі актуальною для суспільного життя, адже саме від рівня активності залежить ступінь самореалізації, як людини, так і соціуму. Здебільшого, активність особистості може бути спрямована на покращання власного або соціального благополуччя, перемену свого життя. Можливо, на посилення свого впливу в соціумі, в будь-якому разі вона буде мати яскраве соціальне забарвлення. Отже, активність є складним багатоаспектним феноменом, а континуум «пасивність–активність» – полем боротьби мотивів, де формуються дії людини та її поведінка. Також, в межах цього поля може істотним чином змінюватися якість та стиль життя, формуватися основні риси аутсайдерського світогляду. На нашу думку, типологізація могла б бути розроблена на основі принципу «активність–пасивність» як своєрідного критерію соціального життя. З нашої точки зору цей ряд може бути представлений у вигляді певної градації, що починається з активності недостатньої, притаманної аутсайдеру і закінчується пасивністю настільки значущою, що може суперечити не лише соціальному, але й життєвому процесу.

Активне аутсайдерство притаманне людям, які, не зважаючи на незадовільні результати своєї діяльності та негативну їх інтерпретацію в свідомості, зберігають життєву ритмічність, мобільність, все таки ставлять перед собою нові цілі й намагаються їх досягти, якимось чином виправити становище навіть тоді, коли це не призводить до бажаного результату. Активність падає тоді, коли втрачається енергія дії внаслідок чисто психологічних причин (розчарування, втрата віри, різного роду фрустрації) настає апатичне сприйняття екзистенції, що оточує на основі домінуючих

негативних експектацій. Можна зафіксувати пониження цього параметру протягом певного періоду як наслідок зміни психологічного стану. Активні аутсайтери як правило скаржаться на несприятливість, невезіння, ряд невдач у своєму житті.

Пасивним аутсайдерство можна вважати тоді, коли має місце слабка реакція на все, що відбувається, з'являється байдужість й відчуженість, людина втрачає можливість активно реагувати на події й давати їм адекватну відповідь. Зростання пасивності призводить до повної бездіяльності та зневіри. Аутсайдер впадає в стан апатії, вважає своє життя програлим, не бачить можливості щось виправити.

Наступним принципом, може бути континуум «інтроверсія – екстраверсія», оскільки ця диференціація має особливе значення для осіб з аутсайдерською свідомістю. Ці протилежні установки К.Г. Юнг називає протилежними механізмами. «Зовнішні обставини та внутрішня диспозиція дуже часто сприяють роботі одного механізму на збиток іншому. Зрозуміло що це призводить до переваги в роботі одного механізму. Якщо такий стан в силу певних причин стає домінуючим, то внаслідок цього й виникає тип... Типологічна установка це відносна перевага одного механізму»[7, с.56-57].

Важливо з точки зору типів, ким є суб'єкт – самозаглибленою інтравертованою істотою (в такому разі її аутсайдерство наче підсилюється та драматизується схильністю до самоаналізу та соціального порівняння, як це видно в процесі аналізу глибинних інтерв'ю аутсайдерів) чи екстравертом, що більш сприятливо в процесі позитивної трансформації аутсайдерства та може вважатися його полегшеним варіантом, оскільки в такому разі є підвищеною комунікабельність, в деякому розумінні, відкритість людини. Таким чином, ряд «інтроверсія – екстраверсія» частково може свідчити про інтровертивний рівень буття аутсайдера, що можна вважати його обтяженим варіантом, та рівень екстравертованості може інтерпретуватися як полегшений варіант, що більше піддається корекції. Таким чином, ряди «активність – пасивність», «інтроверсія – екстраверсія» можуть вважатися рисами не лише властивими

феномену аутсайдерства, а й такими, на які можна брати за основу в процесі типологізації.

Переважну більшість представників досліджуваного феномену можна розділити на такі підтипи: **Аутсайтери з почуттям образи** – люди, які в своїй екзистенціально-поведінковій сфері керуються емоціями образи й мають світогляд знехтуваної ображеної людини, вони висловлюють протест і часто дають зрозуміти, що заслуговують на кращу долю, рівень життя, суспільний статус та ін.. Виникає запитання: на кого чи на що вони ображаються? Спектр відповідей може бути доволі широким. В цю категорію можуть потрапити батьки, родичі, сусіди, начальство й навіть Бог і доля. Іноді складається враження, що розчарування та образу вони висловлюють на адресу цілого світу. Ми зачисляємо їх в категорію «з образою», акцентуючи увагу на основному їх почутті.

Аутсайтери **без почуття образи** мають вигляд людей, що примирилися зі своєю долею, приймають її, їм не відоме або відсутнє почуття ремствування на когось або на щось. Вони справляють враження задоволених або таких, що примирилися з існуючим положенням речей (на наш погляд ця група аутсайдерів найближча до маргіналів) і вони приймають життя таким, яким воно є насправді, з їхньої точки зору. Вважаючи себе реалістами, вони залишаються аутсайдерами, оскільки створили сферу власного світобачення з обмеженими бажаннями, редукованими установками, спрощеними життєвими цілями.

Аутсайтери з **опором**, як одну із основних мають установку чинити опір всьому, що на їх думку проти них, вони заявляють, що будуть боротися доки є життєві сили й ніколи не здадуть позицій. Проте, їхні дії є недостатніми чи невдалими для вирішення проблем, часто компенсаторного характеру, вони займають не завжди адекватну позицію, виявляють неспроможність «вирівняти ситуацію» і залишаються на аутсайдерами, переживаючи «своє невезіння».

Доволі цікавий та широко розповсюджений тип **добровільного** аутсайдера. Це люди, що з певних причин, свідомо чи несвідомо, зупинили свій соціальний розвиток (соціальний поступ), створили власний ареал для існування (фізичний чи психологічний) і живуть, з їхньої точки зору, простим і невибагливим життям. Вони розуміють, що могли б більше зробити для суспільства й для самих себе та свідомо самоусунулись з певних мотивів (незгода із суспільством, протест та ін.) та перебувають у пасивному стані. Вони як би визнають світ, проте з різних причин, не бажають брати участь в його справах. Можна подати інформацію у вигляді таблиці, що відображає отриманих таким чином 16 типів аутсайдерства:

Таблиця №1

Соціально-психологічні типи аутсайдерства

№	Локус	Активний	№	Пасивний
1	Інтроверт	Активний, з образою	9	Пасивний, з образою
2	Інтроверт	Активний, без образи	10	Пасивний, без образи
3	Інтроверт	Активний, з опором	11	Пасивний, з опором
4	Інтроверт	Активний, добровільний	12	Пасивний, добровільний
5	Екстраверт	Активний, з образою	13	Пасивний, з образою

6	Екстраверт	Активний, без образи	14	Пасивний, без образи
7	Екстраверт	Активний, з опором	15	Пасивний, з опором
8	Екстраверт	Активний, добровільний	16	Пасивний, добровільний

Такий підхід дає можливість, орієнтуючись на зображену схему, здійснити синкретичний погляд на проблему – визначити місце конкретного аутсайдера серед йому подібних в заданій системі координат.

На цьому ґрунті було проведено опитування педагогів різних фахів. Було складено анкету, що містила 148 на наш погляд притаманних вищевказаним аутсайдерам, психологічних параметрів, які потрібно було оцінити за п'ятибальною системою. Опитування було доволі довгим та важким, оскільки педагогам не завжди вистачало так би мовити інтуїції в когнітивному процесі та терпіння для здійснення оцінки довгого переліку аутсайдерських параметрів. Мала місце халатність у відповідях, пропуски певних значущих одиниць, вибірковість, нечіткість, які все-таки вдалося подолати, заповнивши прогалини, слідкуючи за процесом відповідей, щоб отримати більш-менш чітку картину. Слід визнати, що педагогам таке опитування виявилось заважким. Однак слід визнати, що вчителі як фахівці психолого-педагогічного спрямування та активні члени своїх громад виступили тут у ролі експертів, здатних оцінити характер і поведінку осіб, яких із високим рівнем імовірності можна визнати за аутсайдерами.

За результатами опитування виділено 32 ознаки, наявність яких в оцінюваних осіб визначено більш як на 3 бали.

У просторі цих ознак проведено факторний аналіз, у результаті якого виділилися сім факторів із загальним вкладом у дисперсію 51,4%. Зміст факторів відображає основні типи аутсайдерства в уявленнях опитаних учителів.

Таблиця №2

Метод виділення факторів

Компонен.	Початкові власні значення		
	Всього	% дисперсії	Суммарний %
1	5,072	15,849	15,849
2	3,069	9,592	25,440
3	2,330	7,280	32,720
4	1,774	5,545	38,265
5	1,579	4,933	43,198
6	1,402	4,382	47,580
7	1,226	3,831	51,410

Якщо зіставити зміст 16 типів, що були утворені за допомогою теоретичної моделі і тих, які склалися за факторним аналізом, то будуть отримані деякі подібні риси, зміст яких вважаємо за потрібне проаналізувати. Перший тип, *інтроверт активний, з образою* характеризується таким збігом рис: Має схильність до звинувачень, сумнівається в собі, має відчуття провини, тривожний, переконаний у своїй правоті.

Перед нами вимальовується портрет людини, яка в своїх бідах звинувачує оточення чи зовнішні чинники, не вірить в свої можливості, хоча відчуває, що в такому становищі є також і власна провина, від чого її супроводжує постійне почуття тривоги, але врешті-решт зберігає свою активність і почуття образи, оскільки впевнена, що жила за правилами й не заслуговує на подібну долю.

Другий тип, *інтроверт пасивний з образою* містить в собі риси, передусім, вразливості, також має схильність до звинувачень, що спостерігалось в попереднього типу, болісно переживає поразки, схильний ображатися на інших. Цей тип, згідно із опитуванням, містить риси, подібні до

першого типу, виключаючи активну позицію, проте зберігає образу на всіх можливих й неможливих винуватців свого поганого життя.

Третій тип, *інтроверт активний без образу*, схильний жити своїм індивідуальним життям, виявляти недовір'я до оточення, хоча й не засуджувати при цьому себе та інших. У нього також виявляється можливість приймати життя таким, як воно є, або здається йому, що воно саме таке й при цьому цей тип має здатність виявляти інтелігентність як поведінкову норму. При цьому йому здається, що він живе таким життям, на яке заслуговує.

Портрет четвертого типу, *інтроверта пасивного без образу* виглядає досить неповним, оскільки педагоги концентруються лише на самозаглибленості суб'єкта та його безініціативності як основних рисах цього характеру. Інтровертований характер виявляється нахилом до самозаглиблення, а аутсайдерський світогляд – безініціативністю.

У п'ятого типу, *інтроверта активного, з опором* педагоги відмітили лише такі риси як самозаглибленість та неспокійність, що мало співпадає з теоретичною моделлю, хоча й підкреслює схильність до внутрішнього життя та тривожність вищезначеного типу.

Шостий тип, *інтроверта пасивного з опором* характеризується самозаглибленістю, невмінням доводити всі справи до кінця, проте відмічають в ньому почуття гідності, що робить його відмінним від інших типів.

Сьомий тип *інтроверта активного добровільного* був охарактеризований такими рисами як працелюбність, самозаглибленість, невмінням доводити справи до кінця та доброзичливістю до інших людей. Ця психологічна структура вибірково могла б характеризувати людину такого гатунку, хоча кількість рис недостатня для його окреслення.

Восьмий тип *інтроверта пасивного добровільного* характеризується трохи чіткіше. Для нього характерні такі риси як доброзичливість, схильність приймати життя таким, яким воно є, задовольнятися ситуацією, що склалася. Представник цього типу любить вільний час та свідомо уникає певних видів

діяльності. Таку людину можна було б собі уявити, оскільки трохи повнішим виглядає перелік її параметрів.

Дев'ятий тип *екстраверта активного з образою* характеризується сумнівами в собі та почуттям гідності, що є доволі логічним та також недостатнім для цього типу.

Десятий тип *екстраверта пасивного з образою* характеризується сором'язливістю, болісним переживанням своїх поразок, вразливістю (сором'язливість та вразливість можуть добре поєднуватися в певній особі), схильністю до звинувачень, схильністю ображатися і цьому типу притаманне постійне почуття образи. Тут намальована деяка скупа схема людини, штрихів з якої вистачить для відособлення цього типу в реальному житті. Ми якби не бачимо всього портрету, та маємо можливість помічати його виступи та гострі вузли, що є його найтиповішими ознаками.

Одинадцятий тип *екстраверта пасивного без образи* містить в собі риси: доброзичливості, свідомого уникання певних видів діяльності, товариськість. Цих рис мало для уявлення типу.

Дванадцятий тип *екстраверта активного без образи* характеризується доброзичливістю, недовірливістю, товариським ставленням до людей, при цьому він не має звички засуджувати себе та інших, не завжди визнає помилки. Ці риси дають нам уявлення про людину, що характеризується етимологічно антагоністичними рисами доброзичливості та недовірливості в чому можна вбачати деяке роздвоєння особистості та параметри соціальної ексклюзії.

Тринадцятий тип *екстраверта активного з опором* характеризується в уявленнях педагогів лише однією рисою і ця риса – працелюбність. За допомогою цього параметру підкреслюється респондентами деяка активність людини, що має здатність опиратися аутсайдерським світоглядним засадам і є аутсайдером якби не до кінця, адже здатен чинити опір цьому соціальному явищу.

Чотирнадцятий тип *екстраверта пасивного з опором* характеризується впертістю, нездатністю завжди доводити справу до кінця, також він схильний до істерики, що додає нових імпульсів його аутсайдерському характеру.

Для п'ятнадцятого типу *екстраверта активного добровільного* притаманне почуття товариськості, він працелюбний, проте не завжди доводить справу до кінця, що і є його основною аутсайдерською рисою.

I, нарешті, шістнадцятий тип *екстраверта пасивного добровільного* містить в собі властивість задовольнятися ситуацією, що склалася, він любить вільний час, любить зволікати, швидко розчаровується та є мовчазним. В цьому разі ми отримуємо певну схему людини, яку влаштовує рівень життя, приваблює наявність вільного часу, можливо, свободи, проте яка є розчарованою та відлюдькуватою.

Сім факторів, визначених серед 32 рис, окреслених вчителями, мають таку структуру: **Перший тип** «Ображений істерик» характеризується рисами: Схильний до істерики (.599), притаманне почуття образи (.592), живе своїм індивідуальним життям (.584), не завжди доводить справу до кінця (.529), має схильність до звинувачень (.527), недовірливий (.526), самозаглиблений (.516), безініціативний (.510), мовчазний (.481), неспокійний (.477), сумнівається в собі (.460), любить зволікати (.459), схильний ображатися (.455), не завжди визнає помилки (.453). **Другий тип** «Компанійський трудяга» має риси: Товариський (.610), працелюбний (.604), доброзичливий (.600), з почуттям гідності (.575), болісно переживає поразки (.483), інтелігентний (.463). **Третій тип** «Нахабний вимагач» – переконаний у своїй правоті (.655), сором'язливий (-.549), має схильність до звинувачень (.530). **Четвертий тип** «Простодушний розкошелюб»: любить вільний час (.554), не засуджує себе та інших (.546), вразливий (.492), схильний приймати життя таким, як воно є. **П'ятий тип** «Тривожний егоїст»: Тривожний (.460), з почуттям гідності, недовірливий (.342). **Шостий тип** «Невибагливий нероба»: задовольняється ситуацією, що склалася (.460), інтелігентний (-.347), свідомо уникає певних видів діяльності.

СЬОМИЙ «Упертий самолюб»: впертий (.483), має відчуття провини (-.372), швидко розчаровується (-.326).

Висновки: 1). Типологізація аутсайдерів була складена, використовуючи два континуума: «активність-пасивність» та «інтроверсія-екстраверсія», які утворили 16 типів, що дають змогу уявити аутсайдера в системі собі подібних.

2) Було проведено опитування вчителів, де із 148 рис було визначено 32, притаманних аутсайдерам з точки зору педагогів, що виступили в ролі експертів. Ці 32 риси були, більш-менш, рівномірно розподілені серед утворених 16-ти типів.

3). В результаті факторного аналізу із 32х параметрів було утворено сім типів аутсайдерів, описаних в статті, що доповнюють загальну типологію аутсайдерства.

Література

1. Мыслители Греции. От мифа к логике: Сочинения. – М.: ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, Харьков: Изд-во Фолио, 1999. – 832 с.
2. Овчаренко А.Д. Интегративный типологический подход к изучению личности в практике подготовки оперативных работников
<http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1313216> (дата звернення 14.08.2019)
3. Орлова Н. А. Типология героев С.Довлатова
:https://www.pglu.ru/upload/iblock/656/uch_2009_vii_00038.pdf (дата звернення: 15.08.19)
4. Прокофьева Т. Психологические типы К.Г.Юнга: <http://www.socionics.ru/ung.htm> (дата звернення: 13.08.19).
5. Студенческая библиотека Социальное аутсайдерство <https://students-library.com/library/read/58643-socialnoe-ajderstvo> (дата звернення 14. 08. 19)
6. Штак С.В. Особенности социально-психологической адаптации представителей различных групп социальных аутсайдеров
<http://www.dissercat.com/content/osobennosti-sotsialno-psikhologicheskoi-adaptatsii-predstavitelei-razlichnykh-grupp-sotsialn#ixzz4hVapaR5J>(дата звернення 14.08. 2019).
7. Юнг К.Г. Психологические типы : [пер. с нем.] / Карл Густав Юнг. – М.: АСТ: АСТ Москва: ХРАНИТЕЛЬ, 2008. – 761с.

Reference

1. Мыслители Hрeтсыy. Ot myfa k лohyкe: Soчhыneния (1999)[Thinkers of Greece. From Myth to Logic: Works.] – M.: ZAO Yzd-vo ЭKSMO-Press, Kharkov: Yzd-vo Folyo, K. – 832 (ru).
2. Ovcharenko A.D. Yntehratyvny typолоhычeскы podkhod k yzucheniyu лыchnostы v практыкe podhotovкы oператывных работных (2019) [Integrative typological approach to the study of personality in the practice of training operatives] <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1313216> (date of appeal 14.08.2019) (ru).
3. Orlova N. A. Typолоhыя heroev S.Dovlatova (2019) [Typology of Heroes S. Dovlatov] https://www.pglu.ru/upload/iblock/656/uch_2009_vii_00038.pdf (date of appeal 14.08.2019) (ru).
4. Prokofeva T. Psykholohычeскыe тыпы K.H.Iunha (2019)[Psychological types K.G. Jung]: <http://www.socionics.ru/ung.htm> (date of appeal 14.08.2019) (ru).
5. Studencheskaia byblyoteka Sotsyalnoe autsajderstvo(2019) [Student Library Social Outsiders]<https://students-library.com/library/read/58643-socialnoe-autsajderstvo> (date of appeal 14.08.2019) (ru).
6. Shtak S.V. Osobennostы sotsyalno-psykholohычeскoй adaptatsyy predstavыteley razlyчных hrupp sotsyalных autsajderov (2016)[Features of socio-psychological adaptation of representatives of various groups of social outsiders]<http://www.dissercat.com/content/osobennosti-sotsialno-psikhologicheskoi-adaptatsii-predstavitelei-razlichnykh-grupp-sotsialn#ixzz4hVapaR5J>(date of appeal 14.08.2019) (ru).
7. Iunh K.H. Psykholohычeскыe тыпы :(2008)[Psychological types] [per. s nem.] / Karl Hustav Yunh. – M.: AST: AST Moskva: KhRANYTEL. – K. – 761p.

Анотація

У статті запропонована типологізація аутсайдерства, побудована на загальнолюдських параметрах, що пройшли, процес набуття «аутсайдерства» та є недостатніми чи спотвореними для нормального життя. Ці параметри у своєму сукупному поєднанні в особі аутсайдера призводять до соціальної симпліфікації або взагалі збою. Вони можуть бути в одному випадку недостатніми, як це відбувається з рівнем активності, в іншому – тяжіючими до ускладнення аутсайдерства його інтравертованістю. Поставлено за мету,

використовуючи типологізацію, показати, що загальнолюдські риси можуть мати чисто аутсайдерську інтерпретацію і сприяти посиленню аутсайдерських настроїв, що найчастіше трапляються в свідомості людини. Якщо рівень активності людини є недостатнім, то ми розцінюємо цю людину як таку, що схильна до аутсайдерства, чи є аутсайдером за іншими ознаками, такими як інтравертованість, що робить рівень спілкування особи недостатнім та послаблює її комунікативні навички.

Було проведено опитування педагогів різних фахів, складено анкету, що містила 148 притаманних аутсайдерам, психологічних параметрів, які потрібно було оцінити за п'ятибальною системою. Таким чином із 148 рис було виділено 32 основних, серед яких проведено факторний аналіз. Результати цього аналізу описані в статті.

Ключові слова: типологізація аутсайдерства, соціальна симпліфікація, континуум «активність-пасивність», «інтровертованість-екстравертованість», аутсайдер з опором, аутсайдер без опору, ображений та добровільний аутсайдери.

Аннотация

В статье предложена типологизация аутсайдерства, построенная на общечеловеческих параметрах, которые прошли, процесс «аутсайдеризации» и могут расцениваться как недостаточные или искаженные для нормальной жизни. Эти параметры в своем совокупном сочетании в лице аутайдера приводят к социальной симплификации или сбою. Они могут быть в одном случае недостаточными, как это происходит с уровнем активности, в другом – довлеющими к усложнению аутсайдерства его склонностью к интраверсии. Поставлена цель, используя типологизацию, показать, что общечеловеческие черты могут иметь чисто аутсайдерскую интерпретацию и способствовать усилению аутсайдерских настроений, часто встречающихся в сознании человека. Был проведен опрос педагогов разных специальностей, на основании анкеты, содержащей 148 присущих аутсайдерам, психологических параметров, которые нужно было оценить по пятибалльной системе. Таким

образом из 148 черт было выделено 32 основных, среди которых проведен факторный анализ. Результаты этого анализа описаны в статье.

Ключевые слова: типологизация аутсайдерства, социальная симплификация, континуум «активность-пассивность», «интровертированность-экстравертированность», аутсайдер с сопротивлением, аутсайдер без сопротивления, оскорбленный и добровольный аутсайдеры.

Summary

The article suggests the typology of outsiders, built on the universal parameters that have passed, the process of "outsider" and can be considered insufficient or distorted for normal life. These parameters, in their combination as an outsider, lead to social simplification or to failure. In one case, they may be insufficient, as happens with the level of activity, in another, they can add to the complexity of an outsider by its introverted nature. The goal is set, using typologization, to show that universal traits can have a purely outsider interpretation and help strengthen the outsider moods that are most often found in the human mind. The parameters of purely outsider content are indicated, which you need to get rid of in the process of correcting outsider views. A survey of teachers of various specialties was conducted, a questionnaire was compiled, which contained 148 inherent outsiders, psychological parameters that had to be assessed on a five-point scale. Thus, out of 148 features, 32 main ones were identified, among which factor analysis was performed. The results of this analysis are described in the article.

Key words: typology of outsiders, social simplicization, activity-passivity continuum, introversion-extroversion, an outsider with resistance, an outsider without resistance, an insulted and voluntary outsider.